

**Қаржы нарығының жекелеген субъектілерінің бухгалтерлік есепті жүргізуі
жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы**
**Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2011 жылғы 1
шілдедегі № 68 Қаулысы**
(2021.22.11. берілген [өзгерістер мен толықтырулармен](#))

«Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы» 1995 жылғы 30 наурыздағы Қазақстан Республикасының [Заңына](#) сәйкес және қаржы нарығының жекелеген субъектілерінің бухгалтерлік есебін жетілдіру мақсатында Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Қаржы нарығының жекелеген субъектілерінің бухгалтерлік есепті жүргізуі жөніндегі [нұсқаулық](#) бекітілсін.

2. Осы қаулы алғашқы ресми [жарияланған](#) күнінен бастап күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

3. Осы қаулы қолданысқа енгізілген күннен бастап Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының «Қазақстан Республикасы қаржы нарығының жекелеген субъектілерінің бухгалтерлік есебін жүргізуі жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы» 2008 жылғы 28 қарашадағы № 98 [қаулысының](#) (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 5433 тіркелген) күші жойылды деп танылсын.

Ұлттық Банк Төрағасы

Г. Марченко

Қазақстан Республикасының
Ұлттық Банкі Басқармасының
2011 жылғы 1 шілдедегі
№ 68 [қаулысымен](#)
бекітілген

**Қаржы нарығының жекелеген субъектілерінің бухгалтерлік есепті жүргізуі
жөніндегі
нұсқаулық**

*ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.26.07. № 194 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара);
2016.28.11. № 279 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара) 1-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда
1-тарау. Жалпы ережелер*

1. Осы Нұсқаулық «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы» 1995 жылғы 30 наурыздағы және «Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы» 2007 жылғы 28 ақпандағы Қазақстан Республикасының [заңдарына](#), Қазақстан Республикасының өзге нормативтік құқықтық актілеріне және халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес әзірленді.

*ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2012.24.08. № 271 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара);
2012.24.12. № 388 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара); 2013.26.07. № 194 [Қаулысымен](#)
(бұр.ред.қара); 2015.27.05. № 83 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара) 2-тармақ жаңа редакцияда;
ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2016.28.01. № 6 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара); 2016.28.11.
№ 279 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара) 2-тармақ өзгертілді; ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының
2017.22.12. № 251 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара); 2018.27.08. № 184 [Қаулысымен](#)
(бұр.ред.қара); 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара); 2019.28.11. № 220
[Қаулысымен](#) (2020 ж. 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара); 2020.21.09.*

*№ 109 [Қаулысымен](#) (2020 ж. 16 желтоқсаннан бастап қолданысқа енгізілді) ([бұр.ред.қара](#))
2-тармақ жаңа редакцияда*

2. Осы Нұсқаулық бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының, ерікті жинақтаушы зейнетақы қорларының (бұдан әрі - жинақтаушы зейнетақы қорлары), банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың (ипотекалық ұйымдарды және бұрын еншілес банктер болған заңды тұлғаларды қоспағанда), бағалы қағаздар нарығына кәсіби қатысушылардың, микроқаржылық қызметті жүзеге асыратын ұйымдардың, сақтандыру брокерлерінің және Қазақстан Республикасы бейрезидент-сақтандыру брокерлері филиалдарының (бұдан әрі - ұйым) меншікті ақшаны салымдарға, қарыздарға, бағалы қағаздарға, туынды қаржы құралдарына, тазартылған бағалы металдарға, шетел валютасына орналастыру операцияларының, хеджирлеу операцияларының, сондай-ақ РЕПО және кері РЕПО операцияларының бухгалтерлік есебін жүргізуді нақтылайды.

3. Осы Нұсқаулықта халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес мәміле жасау күнгі және мәміле бойынша есеп айырысу күнгі қаржы активтерін сатып алу және сату мәмілелерін есепке алу әдісі қолданылады. Осы тармақта көрсетілген қаржы активтерін сатып алу және сату мәмілелерін есепке алу әдістерінің бірін таңдау ұйымның есеп саясатында айқындалады.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) 4-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

4. Осы Нұсқаулыққа және Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы [заңнамасына](#) қайшы келмейтін қосымша бухгалтерлік жазбаларды жасауға рұқсат етіледі.

*ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.26.07. № 194 [Қаулысымен](#) ([бұр.ред.қара](#));
2016.28.11. № 279 [Қаулысымен](#) ([бұр.ред.қара](#)) 2-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда*

2-тарау. Осы Нұсқаулықта пайдаланылатын негізгі ұғымдар

5. Осы Нұсқаулықта мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) борыштық бағалы қағаздар - бағалы қағаздар иесінің эмитенттен шығару талаптарымен белгіленген мөлшерде және мерзімдерде негізгі борыш сомасын алу құқығын куәландыратын бағалы қағаздар;

2) дисконт (жеңілдік) - борыштық бағалы қағазды сатып алу құны (есептелген сыйақыны қоспағанда) және оның номиналдық құны арасында пайда болған, инвестор (сатып алушы) үшін болашақ кезеңдердің кірістерін құрайтын теріс айырмашылық сомасы;

3) есептік құн - актив немесе міндеттеме бухгалтерлік баланста сыйақыны шегеріле отырып көрсетілген құн;

4) ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

5) мәміле бойынша шығындар - бұл қаржы активін немесе қаржылық міндеттемені сатып алумен, шығарумен немесе шығынға жазумен тікелей байланысты, оларды сатып алу, шығару немесе сату үшін міндетті талап болып табылатын қосымша шығыстар;

6) сыйлықақы - борыштық бағалы қағазды сатып алу құны (есептелген сыйақыны қоспағанда) және оның номиналдық құны арасында пайда болған, инвестор (сатып алушы) үшін болашақтағы кезеңдердің шығыстарын құрайтын оң айырмашылық сомасы;

7) сыйлықақының немесе дисконттың (жеңілдіктің) амортизациясы - бұл есепте тұрған сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) сомасын ұйымның кірісіне немесе шығысына біртіндеп жатқызу;

8) үлестік бағалы қағаздар - ұйымның таза активтеріндегі (міндеттемелер шегерілген активтер) үлеске құқығын растайтын бағалы қағаздар. Осы Нұсқаулықтың мақсаттары үшін үлестік бағалы қағаздарға акциялар, акцияларға депозитарлық қолхаттар, инвестициялық

пай қорлардың пайлары және халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес үлестік бағалы қағаздар анықтамасына жататын басқа бағалы қағаздар жатады.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.26.07. № 194 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#); 2016.28.11. № 279 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#) 3-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда
3-тарау. Бағалы қағаздармен операциялардың бухгалтерлік есебі

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 [Қаулысымен 1-параграф жаңа редакцияда \(бұр.ред.қара\)](#); ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен 1-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда \(бұр.ред.қара\)](#)

1-параграф. Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздарды есепке алу

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен 6-тармақ жаңа редакцияда \(бұр.ред.қара\)](#)

6. «Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар» және «Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар» (мәміле бойынша шығындар қосылатын сатып алу құнына) санатына жіктелген борыштық бағалы қағаздарды сатып алу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) авансты брокерге қайта есептеу кезінде:

Дт	1610 02	Брокерлермен есеп айырысулар
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

2) мәміле бойынша шығындарды ескере отырып, сатып алынған борыштық бағалы қағаздардың таза құнына (оның номиналдық құнынан аспайтын сомаға):

Дт	1120	Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
	01	бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері
	1140	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
	01	мерзімді қаржы активтері
	2030	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
	01	мерзімді қаржы активтері
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
	1610	Брокерлермен есеп айырысулар;
	02	

3) борыштық бағалы қағаздарды сатып алуға байланысты шығындар қосылатын сыйлықақы сомасына:

Дт	1120	Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
	03	бойынша есепке алынатын, сатып алынған қаржы активтері бойынша
		сыйлықақы
	1140	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
	03	алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы
	2030	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
	03	алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

4) дисконт (жеңілдік) сомасына:

Дт	1120	Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
	01	бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері
	1140	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
	01	мерзімді қаржы активтері

- 2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері
- Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
02 бойынша есепке алынатын, сатып алынған қаржы активтері бойынша
дисконт
- 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
02 алынған қаржы активтері бойынша дисконт
- 2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
02 алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт;
- 5) алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы сомасына:
- Дт 2170 03 Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы
1270 04 Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы
- Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;
- б) борыштық бағалы қағаздарды сатып алу бойынша мәміле сомасы олардың әділ
құнынан асып кеткен жағдайда:
- Дт 7470 Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан болған шығыстар
10
- Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
02 бойынша есепке алынатын, сатып алынған қаржы активтері бойынша
дисконт
- 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
03 бойынша есепке алынатын, сатып алынған қаржы активтері бойынша
сыйлықақы
- 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
02 алынған қаржы активтері бойынша дисконт
- 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
03 алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы
- 2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
02 алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт
- 2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
03 алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы;
- 7) борыштық бағалы қағаздарды әділ құны олардың сатып алу бойынша мәміле
сомасынан асып кеткен жағдайда:
- Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
02 бойынша есепке алынатын, сатып алынған қаржы активтері бойынша
дисконт
- 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
03 бойынша есепке алынатын, сатып алынған қаржы активтері бойынша
сыйлықақы
- 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
02 алынған қаржы активтері бойынша дисконт
- 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
03 алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы
- 2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
02 алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт
- 2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
03 алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы
- Кт 6280 Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан түскен кірістер.
09

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 7-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

7. Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы есептеу кезінде ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
Кт 6110 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты
01 кірістер.

8. Төлем көзінен ұсталынуы тиіс корпоративтік табыс салығы түріндегі шығыстарды есептеген кезде борыштық бағалы қағаз эмитенті мынадай бухгалтерлік жазбаны жүзеге асырады:

Дт 7710 Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар
Кт 3110 01 Төленуі тиіс корпоративтік табыс салығы.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 9-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

9. Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақының немесе дисконттың (жеңілдіктің) амортизациясы кезінде ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйлықақының амортизациясы сомасына:

Дт 7310 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақының
02 амортизациясымен байланысты шығыстар
Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
03 бойынша есепке алынатын, сатып алынған қаржы активтері бойынша
сыйлықақы
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
03 алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
03 алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы;

2) дисконт (жеңілдік) амортизациясы сомасына:

Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
02 бойынша есепке алынатын, сатып алынған қаржы активтері бойынша
дисконт
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
02 алынған қаржы активтері бойынша дисконт
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
02 алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт
Кт 6110 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконттың амортизациясымен
03 байланысты кірістер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 10-тармақ өзгертілді (бұр.ред.қара)

10. Осы Нұсқаулықтың 7 және 9-тармақтарына сәйкес сыйақы және сыйлықақы немесе дисконттың (жеңілдіктің) амортизациясын есептегеннен кейін өзгеруі пайда немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен қайта бағаланады және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар бойынша:

егер борыштық бағалы қағаздардың әділ құны олардың есептік құнынан жоғары болса:

Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
04 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету

Кт 6150 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
01 бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен болған
кірістер;

егер борыштық бағалы қағаздардың есептік құны олардың әділ құнынан жоғары болса:

Дт 7470 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін, әділ құн
03 бойынша есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болған
шығыстар

Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
05 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету;

борыштық бағалы қағаздардың әділ құнының есептелген оң немесе теріс түзеті
сомасына:

Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
05 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету

Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
04 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету.

2) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық
бағалы қағаздар бойынша:

егер борыштық бағалы қағаздардың әділ құны олардың есептік құнынан жоғары болса:

Дт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
04 активтерінің әділ құнын оң түзету

2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
04 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету

Кт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
активтерін қайта бағалауға арналған резерв;

борыштық бағалы қағаздар әділ құнының есепте тұрған оң немесе теріс түзету
сомасына:

Дт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
активтерін қайта бағалауға арналған резерв

Кт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
05 активтерінің әділ құнын теріс түзету

2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
05 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету;

борыштық бағалы қағаздар әділ құнының есепте тұрған оң немесе теріс түзету
сомасына:

Дт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
05 активтерінің әділ құнын теріс түзету

2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
05 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету

Кт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
04 активтерінің әділ құнын оң түзету

2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
04 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету.

*ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 11-тармақ жаңа
редакцияда ([бұр.ред.қара](#))*

11. Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша
есепке алынатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке

алынатын, құны валюталардың айырбастау бағамы бойынша шетел валютасымен көрсетілген борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар бойынша:

валюталардың айырбастау бағамы оң бағамдық айырма сомасына ұлғайған кезде:

- Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
01 бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері
1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
03 бойынша есепке алынатын сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы
1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
04 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету
1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
1270 Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы
04
- Кт 6250 Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер;
02

бірмезгілде, теріс бағамдық айырма сомасына:

- Дт 7430 Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар
02
- Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
02 бойынша есепке алынатын, сатып алынған қаржы активтері бойынша дисконт
1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
05 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету;

валюталардың айырбастау бағамы теріс бағамдық айырма сомасына азайған кезде:

- Дт 7430 Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар
02
- Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
01 бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері
1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
03 бойынша есепке алынатын сатып алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы
1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
04 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету
1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
1270 Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы;
04

бірмезгілде, оң бағамдық айырма сомасына:

- Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
02 бойынша есепке алынатын, сатып алынған қаржы активтері бойынша дисконт
1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
05 бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету
- Кт 6250 Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер;
02

2) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар бойынша:

валюталардың айырбастау бағамы оң бағамдық айырма сомасына ұлғайған кезде:

- Дт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтері
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
03 алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы
1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
1270 Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы
04
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
03 алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы
2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
2170 Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы
03
Кт 6250 Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер;
02

бірмезгілде, теріс бағамдық айырма сомасына:

- Дт 7430 Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар
02
Кт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
02 алынған қаржы активтері бойынша дисконт
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
02 алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт;
борыштық бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету сомасына:
Дт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
04 активтерінің әділ құнын оң түзету
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
05 активтерінің әділ құнын теріс түзету
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
04 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
05 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету
Кт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
активтерін қайта бағалауға арналған резерв;

валюталардың айырбастау бағамы теріс бағамдық айырма сомасына азайған кезде:

- Дт 7430 Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар
02
Кт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтері
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
03 алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы
1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
1270 Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы
04
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
03 алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы

2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
2170 Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы;
03

бірмезгілде, оң бағамдық айырма сомасына:

Дт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
02 алынған қаржы активтері бойынша дисконт
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
02 алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт
Кт 6250 Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер;
02

борыштық бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету сомасына:

Дт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
активтерін қайта бағалауға арналған резерв
Кт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
04 активтерінің әділ құнын оң түзету
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
05 активтерінің әділ құнын теріс түзету
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
04 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
05 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) 12-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

12. Эмитенттен Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақыны алған кезде, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) алынған сыйақының сомасына:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
1270 Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы
04
2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
2170 Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы;
03

2) ұсталған корпоративтік табыс салығының сомасына:

Дт 3110 Төленуге тиіс корпоративтік табыс салығы
01
Кт 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
1270 Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы
04
2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
2170 Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы.
03

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) 13-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

13. Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздарды сату кезінде сыйақыны, сыйлықақының амортизациясын немесе дисконтты (жеңілдікті) есептегеннен кейін және борыштық бағалы қағаздарды осы Нұсқаулықтың 7, 9 және 10-тармақтарына сәйкес әділ құны бойынша қайта бағалағаннан кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар бойынша амортизацияланбаған сыйлықақының сомасына:

Дт	1120	Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
	01	бойынша есепке алынатын қаржы активтері
	1140	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
	01	мерзімді қаржы активтері
	2030	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
	01	мерзімді қаржы активтері
Кт	1120	Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
	03	бойынша есепке алынатын сатып алынған қаржы активтері бойынша
		сыйлықақы
	1140	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
	03	алынған қаржы активтері бойынша сыйлықақы
	2030	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
	03	алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы;

2) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар бойынша амортизацияланбаған дисконттың (жеңілдіктің) сомасына:

Дт	1120	Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
	02	бойынша есепке алынатын сатып алынған қаржы активтері бойынша
		дисконт
	1140	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
	02	алынған қаржы активтері бойынша дисконт
	2030	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, сатып
	02	алынған ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт
Кт	1120	Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
	01	бойынша есепке алынатын қаржы активтері
	1140	Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
	01	бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері
	2030	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
	01	мерзімді қаржы активтері;

3) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміленің сомасына:

Дт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1120	Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
	01	бойынша есепке алынатын қаржы активтері
	1140	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
	01	мерзімді қаржы активтері
	1270	Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
	01	кірістер
	1270	Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы
	04	

- 2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері
2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кіріс
01
2170 Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы;
03

4) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасы олардың есептік сомасынан асқан жағдайда, айырма сомасына:

- Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт 6280 09 Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан түскен кірістер;

5) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздардың есептік сомасы оларды сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асқан жағдайда, айырма сомасына:

- Дт 7470 Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан болған шығыстар
10
Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
01 бойынша есепке алынатын қаржы активтері
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтері
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері;

6) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалаудан түскен кіріс сомасына:

- Дт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
активтерін қайта бағалауға арналған резерв
Кт 6150 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы
03 қағаздар бойынша кірістер;

7) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалаудан болған шығыс сомасына:

- Дт 7470 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы
06 қағаздар бойынша шығыстар
Кт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
активтерін қайта бағалауға арналған резерв.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен 14-тармақ жаңа редакцияда \(бұр.ред.қара\)](#)

14. Сыйақыны есептегеннен, сыйлықақыны немесе дисконтты (жеңілдікті) амортизациялағаннан және осы Нұсқаулықтың [7, 9 және 10-тармақтарына](#) сәйкес борыштық бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалаудан кейін басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын және өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды эмитент өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздар эмитентінен түскен ақша сомасына:

- Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
01 бойынша есепке алынатын қаржы активтері
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтері

- 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
- 1270 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы
04
- 2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері
- 2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
- 2170 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы;
03
- 2) ұсталған корпоративтік табыс салығы сомасына:
- Дт 3110 Төленуге тиіс корпоративтік табыс салығы
01
- Кт 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
- 1270 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы
04
- 2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
- 2170 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы;
03
- 3) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалаудан түскен кірістер сомасына:
- Дт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерін қайта бағалауға резерв
- Кт 6150 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша кірістер;
- 4) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалаудан болған шығыстар сомасына:
- Дт 7470 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша шығыстар
06
- Кт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерін қайта бағалауға арналған резерв.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 [Қаулысымен](#) 2-параграф жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

2-параграф. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды есепке алу

15. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды сатып алған кезде (мәміле бойынша шығындардан тұратын сатып алу құнына) мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) брокерге авансты аударған кезде:

Дт 1610 02 Брокерлермен есеп айырысулар

Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

2) мәміле бойынша шығындарды есепке ала отырып, сатып алынған борыштық бағалы қағаздардың таза құнына (оның номиналдық құнынан аспайтын сомаға):

Дт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді

01 қаржы активтері

2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері
Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
1610 Брокерлермен есеп айырысулар;
02

3) борыштық бағалы қағазды сатып алумен байланысты шығындардан тұратын сыйлықақы сомасына:

Дт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы
2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы
Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

4) дисконт (жеңілдік) сомасына:

Дт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы
01 активтері
2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері
Кт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
02 мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт
2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
02 мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт;

5) алдыңғы ұстаушы есептеген сыйақы сомасына:

Дт 1270 04 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы
2170 03 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы
Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

6) борыштық бағалы қағаздарды сатып алу бойынша мәміле сомасы олардың әділ құнынан асып кеткен жағдайда:

Дт 7470 Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан болған шығыстар
10
Кт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
02 мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт
1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы
2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
02 мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт
2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы;

7) борыштық бағалы қағаздардың әділ құны оларды сатып алу бойынша мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда:

Дт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
02 мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт
1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы
2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
02 мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт

2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы
Кт 6280 Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан түскен кірістер.
09

16. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын, сатып алынған борыштық бағалы қағаздар бойынша ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен сыйақы есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер

2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер

Кт 6110 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алумен байланысты
01 кірістер.

17. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздардың эмитенті төлем көзінен ұсталуы тиіс корпоративтік табыс салығы түріндегі шығыстарды есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 7710 Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар

Кт 3110 01 Төленуі тиіс корпоративтік табыс салығы.

18. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйлықақыны немесе дисконтты (жеңілдікті) ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен амортизациялаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйлықақыны амортизациялау сомасына:

Дт 7310 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақының
02 амортизациясымен байланысты шығыстар

Кт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы

2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы;

2) дисконт (жеңілдік) амортизациясының сомасына:

Дт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
02 мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт

2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
02 мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт

Кт 6110 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконттың амортизациясымен
03 байланысты кірістер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 19-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

19. Құны валюталардың айырбастау бағамы бойынша шетел валютасында көрсетілген амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң бағамдық айырма сомасына:

Дт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы
01 активтері

1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы

1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер

- 1270 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы
04
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы
- 2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
- 2170 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы
03
- Кт 6250 Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер;
02
- бірмезгілде, теріс бағамдық айырма сомасына:
- Дт 7430 Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар
02
- Кт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
02 мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
02 мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт;
- 2) теріс бағамдық айырма сомасына:
- Дт 7430 Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар
02
- Кт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы
01 активтері
- 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы
- 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
- 1270 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы
04
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы
- 2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
- 2170 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы;
03
- бірмезгілде, оң бағамдық айырма сомасына:
- Дт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
02 мерзімді қаржы активтер бойынша дисконт
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
02 мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт
- Кт 6250 Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер.
02
20. Эмитент амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы
қағаздар бойынша есептелген сыйақыны өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар
жүзеге асырылады:
- 1) төленген сыйақы сомасына:
- Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
- Кт 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кіріс

- 1270 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы
04
- 2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кіріс
- 2170 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы;
03

2) ұсталған корпоративтік табыс салығы сомасына:

- Дт 3110 Төленуі тиіс корпоративтік табыс салығы
01
- Кт 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кіріс
- 1270 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы
04
- 2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кіріс
- 2170 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы.
03

21. Осы Нұсқаулықтың 16 және 18-тармақтарына сәйкес сыйақыны есептегеннен және сыйлықақыны немесе дисконтты (жеңілдікті) амортизациялағаннан кейін амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды сатқан кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

- Дт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы
01 активтері
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері
- Кт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
03 мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы;

2) амортизацияланбаған дисконт (жеңілдік) сомасына:

- Дт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған қысқа
02 мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын сатып алынған ұзақ
02 мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт
- Кт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы
01 активтері
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері;

3) амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасына:

- Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
- Кт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді
01 қаржы активтері
- 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер

- 1270 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы
04
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері
- 2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
- 2170 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы;
03

4) амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасы оның есептік құнынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

- Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
- Кт 6280 09 Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан түскен кірістер;

5) амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздардың есептік құны оларды сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

- Дт 7470 Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан болған шығыстар
10
- Кт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді
01 қаржы активтері
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері.

22. Эмитент осы Нұсқаулықтың 16 және 18-тармақтарына сәйкес сыйақыны есептегеннен және сыйлықақыны немесе дисконтты (жеңілдікті) амортизациялағаннан кейін амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) борыштық бағалы қағаздардың эмитентінен түскен ақша сомасына:

- Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
- Кт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді
01 қаржы активтері
- 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
- 1270 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы
04
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері
- 2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
- 2170 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы;
03

2) ұсталған корпоративтік табыс салығы сомасына:

- Дт 3110 Төленуі тиіс корпоративтік табыс салығы
01
- Кт 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
- 1270 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы
04

- 2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
2170 Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы;
03

3) ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) алып тасталды
([бұр.ред.қара](#))

4) ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) алып тасталды
([бұр.ред.қара](#))

3-параграф. Ұйым айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздарды есепке алу

23. Ұйым айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздарды орналастырған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) орналастырылған борыштық бағалы қағаздардың таза құнына (оның номиналдық құнынан аспайтын сомаға):

- Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт 4030 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар;
07

2) борыштық бағалы қағаздарды сатып алумен байланысты шығындардан тұратын сыйлықақы сомасына:

- Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт 4030 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы;
09

3) дисконт (жеңілдік) сомасына:

- Дт 4030 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша дисконт
08
Кт 4030 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар.
07

24. Ұйым айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздар бойынша ұйымның есеп саясатында белгіленген кезенділікпен сыйақы есептеген кезде, сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

- Дт 7310 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы төлеумен
01 байланысты шығыстар
Кт 3380 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде
01 есептелген шығыстар
4160 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде
01 есептелген шығыстар.

25. Ұйым айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздар бойынша ұйымның есеп саясатында белгіленген кезенділікпен сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) амортизацияланған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйлықақыны амортизациялау сомасына:

- Дт 4030 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы
09
Кт 6110 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақының
02 амортизациясымен байланысты кірістер;

2) дисконтты (жеңілдікті) амортизациялау сомасына:

- Дт 7310 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы төлеумен
01 байланысты шығыстар
Кт 4030 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша дисконт.
08

26. Ұйым айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақыны өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) төленген сыйақы сомасына:

Дт	3380	Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар
	01	
	4160	Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар
	01	
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

2) мемлекеттік бюджетке аударылуы тиіс ұсталған корпоративтік табыс салығы сомасына:

Дт	3380	Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар
	01	
	4160	Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар
	01	
Кт	3110	Төленуі тиіс корпоративтік табыс салығы.
	01	

27. Осы Нұсқаулықтың [24](#) және [25-тармақтарына](#) сәйкес сыйақыны есептегеннен, сыйлықақыны және дисконтты (жеңілдікті) амортизациялағаннан кейін ұйым айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздарды өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) төленген ақша сомасына:

Дт	3380	Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар
	01	
	4030	Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар
	07	
	4160	Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар
	01	
Кт	030 1	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

2) мемлекеттік бюджетке аударылуы тиіс ұсталған корпоративтік табыс салығы сомасына:

Дт	3380	Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар
	01	
	4160	Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар
	01	
Кт	3110	Төленуі тиіс корпоративтік табыс салығы.
	01	

28. Осы Нұсқаулықтың [24](#) және [25-тармақтарына](#) сәйкес сыйақыны есептегеннен, сыйлықақыны және дисконтты (жеңілдікті) амортизациялағаннан кейін ұйым бұрын айналысқа шығарған борыштық бағалы қағаздар сатып алынған жағдайда мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

Дт	4030	Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы
	09	
Кт	4030	Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар;
	07	

2) амортизацияланбаған дисконт (жеңілдік) сомасына:

Дт	4030	Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар
	07	
Кт	4030	Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша дисконт;
	08	

3) борыштық бағалы қағаздарды сатып алу бойынша жасалған мәміле сомасына:

Дт 3380 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде
01 есептелген шығыстар
4030 Сатып алынған бағалы қағаздар
10
4160 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде
01 есептелген шығыстар

Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

4) борыштық бағалы қағаздарды сатып алу бойынша жасалған мәміле сомасы олардың есептік құнынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

Дт 7470 Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан болған шығыстар
10

Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

5) борыштық бағалы қағаздарды сатып алу бойынша жасалған мәміле сомасынан есептік күн асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

Дт 4030 Сатып алынған бағалы қағаздар
10

Кт 6280 Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан түскен кірістер.
09

29. Ұйым айналысқа шығарған, бұрын сатып алынған борыштық бағалы қағаздарды сатқан жағдайда мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатылған борыштық бағалы қағаздардың сомасына (олардың номиналдық құнынан аспайтын сомаға):

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты

Кт 4030 Сатып алынған бағалы қағаздар;
10

2) сыйлықақы сомасына:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты

Кт 4030 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы;
09

3) дисконт (жеңілдік) сомасына:

Дт 4030 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша дисконт
08

Кт 4030 Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар.
07

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 [Қаулысымен](#) 4-параграф жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

4-параграф. Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын сатып алынған үлестік бағалы қағаздарды есепке алу

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) 30-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

30. Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздарды сатып алған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) брокерге авансты аударған кезде:

Дт 1610 02 Брокерлермен есеп айырысу

Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

2) сатып алынған үлестік бағалы қағаздың мәміле бойынша шығындарды есепке алғандағы таза құнына:

Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
01 бойынша есепке алынатын қаржы активтері
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтері
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері
Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
1610 Брокерлермен есеп айырысу;
02

3) үлестік бағалы қағаздарды сатып алу бойынша мәміле сомасы олардың әділ құнынан асып кеткен жағдайда:

Дт 7470 Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан болған шығыстар
10
Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
01 бойынша есепке алынатын қаржы активтері
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтері
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері;

4) үлестік бағалы қағаздардың әділ құны оларды сатып алу бойынша мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда:

Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
01 бойынша есепке алынатын қаржы активтері
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтері
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері
Кт 6280 Бағалы қағаздарды сатып алудан-сатудан түскен кірістер.
09

31. Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздар бойынша тиесілі дивидендерді есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
Кт 6120 Дивидендтер бойынша кірістер.

32. Үлестік бағалы қағаздар эмитентінің төлем көзінен ұстауы тиіс корпоративтік табыс салығы түріндегі шығыстарды есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 7710 Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар
Кт 3110 01 Төленуі тиіс корпоративтік табыс салығы.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 33-тармақ өзгертілді (бұр.ред.қара)

33. Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын сатып алынған үлестік бағалы қағаздарды ұйымның есеп саясатында белгіленген

кезенділікпен әділ құны бойынша қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздар бойынша:

егер үлестік бағалы қағаздардың әділ құны олардың есептік құнынан жоғары болса:

Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
04 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету

Кт 6150 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны
01 бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен болған кірістер;

егер үлестік бағалы қағаздардың есептік құны олардың әділ құнынан жоғары болса:

Дт 7470 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
03 бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен болған шығыстар

Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
05 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету;

үлестік бағалы қағаздардың әділ құнының есепте тұрған оң немесе теріс түзету сомасына:

Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
05 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету

Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
04 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету.

2) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздар бойынша:

егер үлестік бағалы қағаздардың әділ құны олардың есептік құнынан жоғары болса:

Дт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
04 активтерінің әділ құнын оң түзету

2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
04 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету

Кт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
активтерін қайта бағалауға арналған резерв;

егер үлестік бағалы қағаздардың есептік құны олардың әділ құнынан жоғары болса:

Дт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
активтерін қайта бағалауға арналған резерв

Кт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
05 активтерінің әділ құнын теріс түзету

2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
05 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету;

үлестік бағалы қағаздардың әділ құнын есепте тұрған оң немесе теріс түзету сомасына:

Дт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
05 активтерінің әділ құнын теріс түзету

2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
05 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету

Кт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
04 активтерінің әділ құнын оң түзету

2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
04 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 34-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

34. Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын немесе құны валюталардың айырбастау бағамы бойынша шетел валютасымен көрсетілген басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздарды қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздар бойынша:

оң бағамдық айырма сомасына:

Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
04 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету
1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
05 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету

Кт 6250 Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер;
02

теріс бағамдық айырма сомасына:

Дт 7430 Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар
02

Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
04 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету
1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
05 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету;

2) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздар бойынша:

оң бағамдық айырма сомасына:

Дт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
04 активтерінің әділ құнын оң түзету
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
05 активтерінің әділ құнын теріс түзету

2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
04 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету

2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
05 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету

Кт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
активтерін қайта бағалауға арналған резерв;

теріс бағамдық айырма сомасына:

Дт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
активтерін қайта бағалауға арналған резерв

Кт 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
04 активтерінің әділ құнын оң түзету

1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
05 активтерінің әділ құнын теріс түзету

2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
04 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету

2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
05 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 35-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

35. Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздар бойынша эмитент дивиденттер төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты

Кт 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер;
ұсталған корпоративтік табыс салығы сомасына:
Дт 3110 Төленуі тиіс корпоративтік табыс салығы
Кт 1270 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер
2170 Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген
01 кірістер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 36-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

36. Эмитент өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздарды сатқан немесе сатып алған кезде үлестік борыштық бағалы қағаздарды Нұсқаулықтың 33-тармағына сәйкес әділ құны бойынша қайта бағалағаннан кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын үлестік бағалы қағаздардың әділ құны бойынша жинақталған оң қайта бағалау сомасына:

Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
01 бойынша есепке алынатын қаржы активтері
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтер
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтер
Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
04 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
04 активтерінің әділ құнын оң түзету
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
04 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету;

2) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздардың әділ құны бойынша жинақталған теріс қайта бағалау сомасына:

Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
05 бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы
05 активтерінің әділ құнын теріс түзету
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
05 мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету
Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
01 бойынша есепке алынатын қаржы активтері
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтері
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері;

3) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміленің сомасына:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты

Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
01 бойынша есепке алынатын қаржы активтері
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтері
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері;

4) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміленің сомасы олардың есептік сомасынан асқан жағдайда, айырма сомасына:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты

Кт 6280 09 Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан түскен кірістер;

5) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздардың есептік сомасы оларды сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асқан жағдайда, айырма сомасына:

Дт 7470 Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан болған шығыстар
10

Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
01 бойынша есепке алынатын қаржы активтері
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтері
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері;

6) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздардың әділ құнын қайта бағалаудан кіріс сомасына:

Дт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерін қайта бағалауға арналған резерв

Кт 5610 Есепті жылғы бөлінбеген пайда (жабылмаған зиян);

7) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын үлестік бағалы қағаздардың әділ құнын қайта бағалаудан шығыстар сомасына:

Дт 5610 Есепті жылғы бөлінбеген пайда (жабылмаған зиян);

Кт 5440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерін қайта бағалауға арналған резерв.

5-параграф. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 [Қаулысымен](#) 6-параграф жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

6-параграф. Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын сатып алынған бағалы қағаздар және амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнсызданған кезде есепке алу

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) 40-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

40. Әрбір есепті күнге күтілетін кредиттік зияндарға арналған резервтерді (провизияларды) құру (ұлғайту) кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

- Дт 7440 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын және
01 амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар
бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру жөніндегі шығыстар
- Кт 1290 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері
23 бойынша резервтер (провизиялар)
- 5480 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы
қағаздар бойынша күтілетін және орын алған бағалау резервтері
(провизиялар)

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 41-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

41. Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша және амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша күтілетін кредиттік зияндарға арналған резервтер (провизиялар) азайған (жойылған) кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

- Дт 1290 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері
23 бойынша резервтер (провизиялар)
- 5480 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы
қағаздар бойынша күтілетін және орын алған бағалау резервтері
(провизиялар)
- Кт 6240 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын және
01 амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар
бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (күшін
жоюдан) түскен кірістер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 42-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

42. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздарды құрылған резервтер (провизиялар) есебінен баланстан есептен шығарған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

- Дт 1290 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері
23 бойынша резервтер (провизиялар)
- Кт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы
01 активтері
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері.

43. Эмитент баланстан тыс есептен шығарылған, амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздарды өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

- Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
- Кт 6240 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын және
01 амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар
бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден
(жоюдан) түскен кірістер.

44. Эмитент өткен кезеңдерде құрылған резервтер (провизиялар) есебінен баланстан тыс есептен шығарылған, амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздарды өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

- Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
- Кт 6240 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын және
01 амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар
бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден
(жоюдан) түскен кірістер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.26.07. № 194 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2016.28.11. № 279 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 4-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда
4-тарау. РЕПО және кері РЕПО операцияларының бухгалтерлік есебі

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.23.09. № 250 Қаулысымен 45-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

45. РЕПО операциясын жасаған кезде (бағалы қағаздарды сатқан кезде) мәміле сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты

Кт 3050 03 Бағалы қағаздармен «РЕПО» операциялары.

46. РЕПО операциясы бойынша сыйақы түріндегі шығыстар есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 7310 Бағалы қағаздармен «РЕПО» операциялары бойынша сыйақы
04 төлеумен байланысты шығыстар

Кт 3380 Бағалы қағаздармен «РЕПО» операциялары бойынша сыйақы
02 түріндегі есептелген шығыстар.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.23.09. № 250 Қаулысымен 47-тармақ жаңа редакцияда (ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) (бұр.ред.қара)

47. РЕПО операциясы бойынша бұрын берілген бағалы қағаздарды алған кезде РЕПО мәмілесі бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар сомасына және РЕПО мәмілесін жабу сомасына (осы мәмілені жасау сәтінде белгіленген мәмілені жабу сомасы) мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 3050 03 Бағалы қағаздармен «РЕПО» операциялары

3380 02 Бағалы қағаздармен «РЕПО» операциялары бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар

Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.23.09. № 250 Қаулысымен 48-тармақ жаңа редакцияда (ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) (бұр.ред.қара)

48. Кері РЕПО операциясын жасаған кезде (бағалы қағаздарды сатып алған кезде) мәміле сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1150 01 Бағалы қағаздармен «кері РЕПО» операциялары

Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

49. Кері РЕПО операциясы кезеңінде сыйақы есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1270 Бағалы қағаздармен «кері РЕПО» операциялары бойынша сыйақы
02 түрінде есептелген кірістер

Кт 6110 Бағалы қағаздармен «кері РЕПО» операциялары бойынша сыйақы
04 алумен байланысты кірістер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.23.09. № 250 Қаулысымен 50-тармақ жаңа редакцияда (ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) (бұр.ред.қара)

50. Кері РЕПО операциясы бойынша бұрын алынған бағалы қағаздарды берген кезде кері РЕПО мәмілесі бойынша есептелген сыйақы сомасына және кері РЕПО мәмілесін жабу сомасына (осы мәмілені жасау сәтінде белгіленген мәмілені жабу сомасы) мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты

Кт 1150 01 Бағалы қағаздармен «кері РЕПО» операциялары

1270 02 Бағалы қағаздармен «кері РЕПО» операциялары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.26.07. № 194 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2016.28.11. № 279 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 5-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда

5-тарау. Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату операцияларының бухгалтерлік есебі

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 51-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

51. Тазартылған бағалы металдарды сатып алған кезде мәміле бойынша шығындарды ескере отырып сатып алу құнына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	1370	Тазартылған бағалы металдар
	1380	Жолдағы тазартылған бағалы металдар
	1150 09	Металл шоттарда орналастырылған тазартылған бағалы металдар
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 52-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

52. Егер сатып алынған тазартылған бағалы металдар ұйымның есеп саясатына сәйкес әділ құны бойынша қайта бағаланған жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) егер тазартылған бағалы металдардың әділ құны олардың есептік құнынан жоғары болса:

Дт	1370	Тазартылған бағалы металдар
	1380	Жолдағы тазартылған бағалы металдар
	1150 09	Металл шоттарда орналастырылған тазартылған бағалы металдар
Кт	6280 05	Тазартылған бағалы металдарды қайта бағалаудан түскен кірістер;

2) егер тазартылған бағалы металдардың есептік құны олардың әділ құнынан жоғары болса:

Дт	7470 07	Тазартылған бағалы металдарды қайта бағалаудан болған шығыстар
Кт	1370	Тазартылған бағалы металдар
	1380	Жолдағы тазартылған бағалы металдар
	1150 09	Металл шоттарда орналастырылған тазартылған бағалы металдар.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 53-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

53. Нұсқаулықтың [52-тармағына](#) сәйкес тазартылған бағалы металдарды қайта бағалаудан кейін әділ құны бойынша сатқан кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) тазартылған бағалы металдарды есептен шығару сомасына:

Дт	7470 01	Тазартылған бағалы металдардың баланстық құны
Кт	1370	Тазартылған бағалы металдар
	1380	Жолдағы тазартылған бағалы металдар
	1150 09	Металл шоттарда орналастырылған тазартылған бағалы металдар;

2) тазартылған бағалы металдарды сату бойынша жасалған мәміле сомасына:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
Кт	6280 01	Тазартылған бағалы металдарды сатудан түскен кірістер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.26.07. № 194 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2016.28.11. № 279 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 6-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда

6-тарау. Шетел валютасымен операциялардың бухгалтерлік есебі

1-параграф. Шетел валютасын сатып алу, сату және айырбастау жөніндегі операцияларды есепке алу

54. Ұйым шетел валютасын сатып алған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты; егер сатып алу бағамы валюталарды айырбастау бағамынан жоғары болса:
Дт	7470 02	Шетел валютасын сатып алу-сату жөніндегі шығыстар
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты; егер сатып алу бағамы валюталарды айырбастау бағамынан төмен болса:
Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	6280 02	Шетел валютасын сатып алудан-сатудан түскен кірістер.

55. Ұйым шетел валютасын сатқан кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатылатын шетел валютасының сомасына:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

2) егер сату бағамы валюталарды айырбастау бағамынан жоғары болса:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	6280 02	Шетел валютасын сатып алудан-сатудан түскен кірістер;

3) егер сату бағамы валюталарды айырбастау бағамынан төмен болса:

Дт	7470 02	Шетел валютасын сатып алу-сату жөніндегі шығыстар
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

56. Ұйым шетел валютасын айырбастаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) айырбасталатын шетел валюталарының сомасына:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты (жеке шот)
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты (жеке шот)
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты (жеке шот)
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты (жеке шот);

2) оң айырма сомасына:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	6280 02	Шетел валютасын сатып алудан-сатудан түскен кірістер;

3) теріс айырма сомасына:

Дт	7470 02	Шетел валютасын сатып алу-сату жөніндегі шығыстар
----	------------	---

Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

2-параграф. Шетел валютасын қайта бағалау жөніндегі операцияларды есепке алу

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) 57-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

57. Шетел валютасын валюталардың айырбастау бағамы өзгеруіне байланысты қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң бағамдық айырма сомасына:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	6250 02	Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер;

2) теріс бағамдық айырма сомасына:

Дт	7430 02	Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

58. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.26.07. № 194 [Қаулысымен](#) ([бұр.ред.қара](#)); 2016.28.11. № 279 [Қаулысымен](#) ([бұр.ред.қара](#)) 7-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда
7-тарау. Берілген қарыздардың бухгалтерлік есебі

59. Заем шартын жасағаннан (теңгемен және шетел валютасымен берілген) және заемды ресімдеу бойынша барлық қажетті рәсімдерді орындағаннан кейін (оның ішінде заемды қайтаруды қамтамасыз ету бойынша) мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) берілген заем сомасы өтелуі тиіс заемның сомасына тең болған жағдайда:

нақты берілген ақша сомасына:

Дт	1110	Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар
	21	
	2010	Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар
	21	
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты; қарсы агенттің заем алуға арналған комиссиялық шығыстары сомасына (жеңілдік сомасына):
Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1110	Берілген қысқа мерзімді заемдар бойынша дисконт
	23	
	2010	Берілген ұзақ мерзімді заемдар бойынша дисконт;
	22	

2) берілген заем сомасы өтелуі тиіс заем сомасынан аз болған жағдайда:

нақты берілген ақша сомасына:

Дт	1110	Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар
	21	
	2010	Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар
	21	
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

		дисконт (жеңілдік) сомасына:
Дт	1110	Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар
	21	
	2010	Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар
	21	
Кт	1110	Берілген қысқа мерзімді заемдар бойынша дисконт
	23	
	2010	Берілген ұзақ мерзімді заемдар бойынша дисконт.
	22	

Бір мезгілде, кепіл туралы шарт негізінде заемды қамтамасыз етуге қабылданған мүлік құнының сомасына (теңгедегі және сол сияқты шетел валютасындағы) мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Кіріс 8830 Клиенттің міндеттемесін қамтамасыз етуге (кепілге) қабылданған мүлік.

60. Егер заемшының міндеттемелерін қамтамасыз ету ретінде кепілдік қабылданса, қабылданған кепілдік сомасын баланстан тыс шоттарда көрсеткен кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	8120	Қабылданған кепілдіктер бойынша ықтимал талаптар
Кт	8420	Қабылданған кепілдіктер бойынша талаптарды ықтимал азайту.

61. Берілген заемдар бойынша ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен сыйақы есептеген және дисконтты (жеңілдікті) амортизациялаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйақы сомасына:

Дт	1270	Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген
	25	кірістер
	2170	Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген
	25	кірістер
Кт	6110	Заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер;
	32	

2) тиісті кезеңге тиесілі теңгедегі дисконт (жеңілдік) амортизациясы сомасына:

Дт	1110	Берілген қысқа мерзімді заемдар бойынша дисконт
	23	
	2010	Берілген ұзақ мерзімді заемдар бойынша дисконт
	22	
Кт	6110	Берілген заемдар бойынша дисконт амортизациясы бойынша кірістер.
	07	

62. Берілген заем бойынша клиент есептелген сыйақыны төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1270	Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген
	25	кірістер
	2170	Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген
	25	кірістер.

63. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 [Қаулысымен](#) 64-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#)); ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) 64-тармақ өзгертілді ([бұр.ред.қара](#))

64. «Өзгеруі пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын» және «басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын» санаттарына жатқызылған берілген қарыздарды қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын заемдар бойынша:

заемның әділ құны оның есептік құнынан асып кеткен жағдайда, асып кеткен айырма сомасына:

Дт 1110 25 Қысқа мерзімді заемдардың әділ құнын оң түзету
2010 24 Ұзақ мерзімді заемдардың әділ құнын оң түзету

Кт 6280 06 Басқа да қайта бағалаудан түскен кірістер;

заемның есептік құны оның әділ құнынан асып кеткен жағдайда, азайту айырма сомасына:

Дт 7470 08 Басқа да қайта бағалаудан болған шығыстар

Кт 1110 26 Қысқа мерзімді заемдардың әділ құнын теріс түзету

2010 25 Ұзақ мерзімді заемдардың әділ құнын теріс түзету;

заемдардың әділ құнын оң (теріс) түзету сомасына:

Дт 1110 26 Қысқа мерзімді заемдардың әділ құнын теріс түзету

2010 25 Ұзақ мерзімді заемдардың әділ құнын теріс түзету

Кт 1110 25 Қысқа мерзімді заемдардың әділ құнын оң түзету

2010 24 Ұзақ мерзімді заемдардың әділ құнын оң түзету;

2) басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздар бойынша:

қарыздың әділ құны оның есептік құнынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

Дт 1110 25 Қысқа мерзімді қарыздардың әділ құнын оң түзету

25

2010 24 Ұзақ мерзімді қарыздардың әділ құнын оң түзету

24

Кт 5470 06 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздарды қайта бағалауға арналған резерв;

қарыздың есептік құны оның әділ құнынан асып кеткен жағдайда, азайтудың айырма сомасына:

Дт 5470 06 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздарды қайта бағалауға арналған резерв

Кт 1110 26 Қысқа мерзімді қарыздардың әділ құнын теріс түзету

26

2010 25 Ұзақ мерзімді қарыздардың әділ құнын теріс түзету;

25

қарыздардың әділ құнының есепте тұрған оң (теріс) түзету сомасына:

Дт 1110 26 Қысқа мерзімді қарыздардың әділ құнын теріс түзету

2010 25 Ұзақ мерзімді қарыздардың әділ құнын теріс түзету

Кт 1110 25 Қысқа мерзімді қарыздардың әділ құнын оң түзету

2010 24 Ұзақ мерзімді қарыздардың әділ құнын оң түзету.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2019.14.10. № 171 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 65-тармақ жаңа редакцияда

65. Егер заем шетел валютасымен берілсе, басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын, өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін, әділ құны бойынша есепке алынатын заемдар бойынша ұйымның есеп саясатында белгіленген мерзімде шетел валютасындағы берешектің қалдығын және заем бойынша есептелген сыйақыны қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

валюталардың айырбастау бағамы ұлғайған кезде:

Дт 1110 25 Қысқа мерзімді заемдардың әділ құнын оң түзету

2010 24 Ұзақ мерзімді заемдардың әділ құнын оң түзету

Кт	6250 02	Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер; валюталардың айырбастау бағамы азайған кезде:
Дт	7430 02	Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар
Кт	1110 26	Қысқа мерзімді заемдардың әділ құнын теріс түзету
	2010 25	Ұзақ мерзімді заемдардың әділ құнын теріс түзету
		заемдардың әділ құнын оң (теріс) түзету сомасына:
Дт	1110 26	Қысқа мерзімді заемдардың әділ құнын теріс түзету
	2010 25	Ұзақ мерзімді заемдардың әділ құнын теріс түзету
Кт	1110 25	Қысқа мерзімді заемдардың әділ құнын оң түзету
	2010 24	Ұзақ мерзімді заемдардың әділ құнын оң түзету.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) 66-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

66. Егер заем шартының талаптарында теңгемен берілген заем бойынша төлемдерді индекстеу көзделсе, егер заем шартында өзге мерзімдер белгіленбесе, ұйымның есеп саясатында белгіленген мерзімде заем бойынша берешек қалдығын қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң индекстеу кезінде:

Дт	1110	Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар
	21	
	1270	Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген
	25	кірістер
	2010	Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар
	21	
	2170	Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген
	25	кірістер
Кт	6280	Басқа да қайта бағалаудан түскен кірістер;
	06	

2) теріс индекстеу кезінде:

Дт	7470	Басқа да қайта бағалаудан болған шығыстар
	08	
Кт	1110	Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар
	21	
	1270	Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген
	25	кірістер
	2010	Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар
	21	
	2170	Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген
	25	кірістер.

67. Кіріске алынған кепіл мүлкінің шетел валютасындағы құны валюталардың айырбастау бағамының және кепіл мүлкінің әділ құнының өзгеруіне қарай ұйымның есеп саясатында белгіленген мерзімде қайта бағаланады.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 [Қаулысымен](#) 68-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

68. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын берілген қарыз бойынша негізгі борышты өтеген кезде (теңгедегі және сол сияқты шетел валютасындағы) мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1110	Клиенттерге берілген қысқа мерзімді қарыздар
	21	Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді қарыздар.

2010

21

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2015.17.07. № 131 Қаулысымен 69-тармақ өзгертілді (бұр.ред.қара)

69. Заемды және ол бойынша сыйақыны толық өтеген, сондай-ақ заем шарты бойынша барлық, оның ішінде клиенттің міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын қабылданған кепіл немесе қабылданған кепілдік сомасын қайтару жөніндегі міндеттемелерді орындаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) кепіл мәнінің құнын есептен шығарған кезде:

Шығыс 8830 Клиенттің міндеттемесін қамтамасыз етуге (кепілге) қабылданған мүлік;

2) қабылданған кепілдік сомасын есептен шығарған кезде:

Дт 8420 Қабылданған кепілдіктер бойынша талаптарды ықтимал азайту

Кт 8120 Қабылданған кепілдіктер бойынша ықтимал талаптар.

70. Егер заем шартының талаптарында белгіленген мерзім басталған кезде заемшы есептелген сыйақыны төлемесе, есептелген, бірақ төленбеген сыйақы сомасы мерзімі өткен активтер шотына жатқызылады және мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1270 Сыйақы түріндегі мерзімі өткен кірістер
29

Кт 1270 Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген
25 кірістер

2170 Клиенттерге берілген заемдар бойынша сыйақы түрінде есептелген
25 кірістер.

71. Егер заем шартында белгіленген мерзім басталған кезде заемшы негізгі борышты өтемесе, өтелмеген негізгі борыш сомасы мерзімі өткен активтер шотына жатқызылады және мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1110 Клиенттердің берілген заемдар бойынша мерзімі өткен берешегі
22

Кт 1110 Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар
21

2010 «Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар.
21

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2015.17.07. № 131 Қаулысымен 72-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

72. Егер заем шартының талаптарында мерзімі өткен сыйақыға тұрақсыздық айыбын (айыппұл, өсімпұл) есептеу көзделсе, мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1280 09 Есептелген тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл)

Кт 6280 08 Тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл).

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2015.17.07. № 131 Қаулысымен 73-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

73. Берілген заем бойынша мерзімі өткен сыйақыны және тұрақсыздық айыбын (айыппұл, өсімпұл) төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1010 Кассадағы ақша қаражаты

1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты

Кт 1270 29 Сыйақы түріндегі мерзімі өткен кірістер

1280 09 Есептелген тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл).

74. Берілген заем бойынша мерзімі өткен сыйақыны және негізгі борышты төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1010 Кассадағы ақша қаражаты

1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты

Кт 1110 Клиенттердің берілген заемдар бойынша мерзімі өткен берешегі

22

1270 Сыйақы түріндегі мерзімі өткен кірістер.

29

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2019.14.10. № 171 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 75-тармақ жаңа редакцияда

75. Резервтер (провизиялар) құрған және амортизацияланған құны бойынша есепке алынған берілген заем бойынша төленбеген мерзімі өткен сыйақыны баланстан кейіннен есептен шығарған жағдайда мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) есептелген сыйақының құнсыздануынан болған зиян сомасына:

Дт 7440 Берілген заемдар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру
21 бойынша шығыстар

Кт 1290 Клиенттерге берілген заемдар бойынша резервтер (провизиялар);
21

2) баланстан есептен шығарылатын сыйақы сомасына:

Дт 1290 21 Клиенттерге берілген заемдар бойынша резервтер (провизиялар);

Кт 1270 29 Сыйақы түріндегі мерзімі өткен кірістер.

76. Заемшы бұрын баланстан есептен шығарылған сыйақыны резервтер (провизиялар) есебінен өтеген жағдайда мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1010 Кассадағы ақша қаражаты

1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты

Кт 6240 Клиенттерге берілген заемдар бойынша құрылған резервтерді
21 (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2019.14.10. № 171 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 77-тармақ жаңа редакцияда

77. Заемдар бойынша күтілетін кредиттік зияндар бойынша резервтер (провизиялар) құрған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

1) амортизацияланған құны бойынша есепке алынған заемдар бойынша:

Дт 7440 Берілген заемдар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру
21 бойынша шығыстар

Кт 1290 Клиенттерге берілген заемдар бойынша резервтер (провизиялар);
21

2) басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын заемдар бойынша:

Дт 7440 Берілген заемдар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру
21 бойынша шығыстар

Кт 5490 Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын заемдар бойынша күтілетін және орын алған кредиттік зияндарға арналған бағалау резервтері (провизиялар).

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2019.14.10. № 171 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 78-тармақ жаңа редакцияда

78. Заемдар бойынша күтілетін кредиттік зияндар бойынша қалыптастырылған резервтерді (провизияларды) түзеткен кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын заемдар бойынша:

Дт 1290 Клиенттерге берілген заемдар бойынша резервтер (провизиялар);
21

Кт 6240 Клиенттерге берілген заемдар бойынша құрылған резервтерді
21 (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер;

2) басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын заемдар бойынша:

Дт 5490 Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын заемдар бойынша күтілетін және орын алған кредиттік зияндарға арналған бағалау резервтері (провизиялар).

Кт 6240 Клиенттерге берілген заемдар бойынша құрылған резервтерді
21 (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2015.17.07. № 131 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2019.14.10. № 171 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 79-тармақ жаңа редакцияда

79. Заемдарды есептен шығарған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1290 21 Клиенттерге берілген заемдар бойынша резервтер (провизиялар);

Кт 1110 21 Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар

2010 21 Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2015.17.07. № 131 Қаулысымен 80-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

80. Борышкер сол кезеңде құрылған резервтер (провизиялар) есебінен балансқа есептен шығарылған заем бойынша берешекті өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1010 Кассадағы ақша қаражаты

1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты

Кт 6240 21 Клиенттерге берілген заемдар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.26.07. № 194 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2016.28.11. № 279 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 8-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда

8-тарау. Салымдардың бухгалтерлік есебі

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2019.14.10. № 171 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 81-тармақ жаңа редакцияда

81. Екінші деңгейдегі банктердегі және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардағы салымдарға ақша орналастырған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) салым сомасына:

Дт 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
02 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар

1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
03 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап еткенге дейінгі қысқа мерзімді салымдар

1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
04 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар

1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
05 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді шартты салымдар

1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
06 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары (бір жылға дейінгі)

2040 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
01 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар

2040 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
02 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді шартты салымдар

2040 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
03 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары

Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

2) сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) пайда болған жағдайда:

дисконт (жеңілдік) сомасына:

- Дт 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
02 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар
- 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
03 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап еткенге дейінгі қысқа мерзімді салымдар
- 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
04 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар
- 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
05 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді шартты салымдар
- 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
06 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары (бір жылға дейінгі)
- 2040 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
01 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар
- 2040 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
02 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді шартты салымдар
- 2040 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
03 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары
- Кт 1150 Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша дисконт
11
- 2040 Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша дисконт;
08

сыйлықақы сомасына:

- Дт 1150 12 Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы
- 2040 09 Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы
- Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2019.14.10. № 171 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 82-тармақ жаңа редакцияда

82. Салымдар бойынша сыйақы есептеген және құны ұйымның есеп саясатына сәйкес валюталардың айырбастау бағамы бойынша шетел валютасымен көрсетілген салымдарды қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйақыны есептеген кезде:

- Дт 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
22 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап еткенге дейінгі салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
23 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
24 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
38 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер

- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
22 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
23 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
24 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- Кт 6110 Талап еткенге дейінгі салымдар бойынша сыйақы алумен байланысты
29 кірістер
- 6110 Мерзімді салымдар бойынша сыйақы алумен байланысты кірістер
30
- 6110 Шартты салымдар бойынша сыйақы алумен байланысты кірістер
31
- 6110 Жинақ салымдары бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер;
35
- 2) оң бағамдық айырма сомасына:
- Дт 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
02 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар
- 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
03 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап еткенге дейінгі қысқа мерзімді салымдар
- 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
04 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар
- 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
05 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді шартты салымдар
- 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
06 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары (бір жылға дейінгі)
- 1150 Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша дисконт
11
- 1150 Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы
12
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
22 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап еткенге дейінгі салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
23 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
24 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
38 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2040 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
01 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар

- 2040 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
02 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді
шартты салымдар
- 2040 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
03 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ
салымдары
- 2040 Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша дисконт
08
- 2040 Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы
09
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
22 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ
салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
23 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар
бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
24 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар
бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- Кт 6250 Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер;
02
- 3) теріс бағамдық айырма сомасына:
- Дт 7430 Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар
02
- Кт 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
02 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа
мерзімді салымдар
- 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
03 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап еткенге
дейінгі қысқа мерзімді салымдар
- 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
04 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді
салымдар
- 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
05 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді
шартты салымдар
- 1150 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
06 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді
жинақ салымдары (бір жылға дейінгі)
- 1150 Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша дисконт
11
- 1150 Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы
12
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
22 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап еткенге
дейінгі салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
23 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар
бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
24 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар
бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер

- 1270 38 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2040 01 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар
- 2040 02 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді шартты салымдар
- 2040 03 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары
- 2040 08 Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша дисконт
- 2040 09 Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы
- 2170 22 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 23 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 24 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер

83. Шығыстарды салымдар бойынша төлем көзінен ұсталуы тиіс корпоративтік табыс салығы түрінде есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

- Дт 7710 Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар
- Кт 3110 Төленуі тиіс корпоративтік табыс салығы.
- 01

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2019.14.10. № 171 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 84-тармақ жаңа редакцияда

84. Егер банктік салым шартында есептелген сыйақы сомасын есептелген (жинақталған) сыйақы сомасына капиталдандыру көзделсе, мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

- Дт 1150 02 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар
- 1150 03 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап еткенге дейінгі қысқа мерзімді салымдар
- 1150 04 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар
- 1150 05 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді шартты салымдар
- 1150 06 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары (бір жылға дейінгі)

- 2040 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
01 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар
- 2040 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
02 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді шартты салымдар
- 2040 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
03 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары
- Кт 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
22 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
23 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
24 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
38 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
22 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
23 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
24 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер

85. Салымдар бойынша дисконтты (жеңілдікті) немесе сыйлықақыны амортизациялаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) теңгемен дисконтты (жеңілдікті) амортизациялау сомасына:

- Дт 115011 Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша дисконт
2040 Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша дисконт
08

Кт 6110 Орналастырылған салымдар бойынша дисконтты амортизациялау
05 бойынша кірістер;

2) сыйлықақы сомасына:

- Дт 731010 Орналастырылған салымдар бойынша сыйлықақыны амортизациялау
бойынша шығыстар

Кт 115012 Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы
2040 Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы.
09

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) 86-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

86. Салым бойынша сыйақыны нақты алған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) есептелген сыйақы сомасына:

- Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары

- Кт 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
22 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету бойынша салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
23 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
24 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
38 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
22 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
23 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
24 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер;

2) ұсталған корпоративтік табыс салығы сомасына:

Дт 3110 Төлеуге жататын корпоративтік табыс салығы
01

- Кт 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
22 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап өткенге дейінгі салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
23 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
24 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 1270 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
38 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
22 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
23 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
- 2170 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген
24 түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#); 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#) 87-тармақ жаңа редакцияда

87. Орналастырылған салым бойынша борыштың негізгі сомасын қайтарған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары

- Кт 1150 02 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар
- 1150 03 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету бойынша салымдар
- 1150 04 Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар
- 1150 05 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді шартты салымдар
- 1150 06 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары (бір жылға дейінгі)
- 2040 01 Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар
- 2040 02 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді шартты салымдар
- 2040 03 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2019.14.10. № 171 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 88-тармақ жаңа редакцияда

88. Әрбір есепті күнге күтілетін кредиттік шығындарға резервтерді (провизияларды) құрған (ұлғайтқан) кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

1) күтілетін кредиттік шығындарға құрылған резервтер (провизиялар) сомасына:

- Дт 7440 02 Орналастырылған салымдар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыстар
- Кт 1290 24 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша резервтер (провизиялар);

2) күтілетін кредиттік шығындарға қалыптастырылған резервтерді (провизияларды) түзеткен кезде:

- Дт 1290 24 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша резервтер (провизиялар)
- Кт 6240 02 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) кірістер;

3) салымдарды құрылған резервтердің (провизиялардың) есебінен баланстан есептен шығарған кезде:

- Дт 1290 24 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша резервтер (провизиялар)
- Кт 1150 02 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар
- 1150 03 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап ету бойынша қысқа мерзімді салымдар

- 1150 04 Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар
- 1150 05 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді шартты салымдар
- 1150 06 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары (бір жылға дейінгі)
- 2040 01 Банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар
- 2040 02 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді шартты салымдар
- 2040 03 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.26.07. № 194 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#); 2016.28.11. № 279 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#) 9-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда
9-тарау. Туынды құралдармен операциялардың бухгалтерлік есебі

1-параграф. Форвардпен операцияларды есепке алу

89. Туынды құралмен сатушы (сатып алушы) белгілі бір мерзім аяқталғаннан кейін базалық активті келісілген талаптармен болашақта сатып алу (сату) (бұдан - форвард) міндеттемесін қабылдайтын операциялар жүзеге асырылған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 8300 Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты талаптар
01

Кт 8600 Қаржы активтерін сату бойынша шартты міндеттемелер.
01

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен 90-тармақ жаңа редакцияда \(бұр.ред.қара\)](#)

90. Ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен форвардты қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) форвардтың әділ құнының оң өзгеру сомасына:

Дт 1280 03 Форвард мәмілесі бойынша талаптар

2180 02 Форвард мәмілесі бойынша талаптар

Кт 6290 10 Форвард мәмілелері бойынша кірістер;

2) форвардтың әділ құнының теріс өзгеру сомасына:

Дт 7480 10 Форвард мәмілелері бойынша шығыстар

Кт 3390 02 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер

4170 02 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер;

3) форвардтың әділ құнының есепте тұрған оң және (немесе) теріс түзету сомасына:

Дт 3390 02 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер

4170 02 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер

Кт 1280 03 Форвард мәмілесі бойынша талаптар

2180 02 Форвард мәмілесі бойынша талаптар.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#); 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#) 91-тармақ жаңа редакцияда

91. Форвардтың орындалу күніне мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) нетто негізде есеп айырысқан жағдайда ұйым ақша аударған кезде:

Дт 3390 02 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер
4170 02 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер
Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары;

2) нетто негізде есеп айырысқан жағдайда қарсы әріптестен ақша алған кезде:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары
Кт 1280 03 Форвард мәмілесі бойынша талаптар
2180 02 Форвард мәмілесі бойынша талаптар;

3) форвард шартына сәйкес базалық актив сатып алған кезде сатып алынған базалық актив құнына:

Дт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
01 бойынша есепке алынатын қаржы активтері
1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы
01 активтері
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтері
1150 Металл шоттарда орналастырылған тазартылған қымбат металдар
09
2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері
3390 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер
02
4170 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер
02
Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары
1280 Форвард мәмілесі бойынша талаптар
03
2180 Форвард мәмілесі бойынша талаптар;
02

4) форвард шартына сәйкес базалық активті сатқан кезде сатылатын базалық актив құнына:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары
3390 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер
02
4170 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер
02
Кт 1120 Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн
01 бойынша есепке алынатын қаржы активтері
1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы
01 активтері
1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтері
1150 Металл шоттарда орналастырылған тазартылған қымбат металдар
09
1280 Форвард мәмілесі бойынша талаптар
03
2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері
2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері

2180 Форвард мәмілесі бойынша талаптар;

02

5) базалық активтерді сатып алу (сатуға) арналған форвардты қайта бағалаудан түскен іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 8600 01 Қаржы активтерін сату бойынша шартты міндеттемелер

Кт 8300 01 Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты талаптар.

2-параграф. Фьючерспен операцияларды есепке алу

92. Туынды құралмен сатушы (сатып алушы) белгілі бір мерзім аяқталғаннан кейін базалық активті ұйымдасқан нарықта белгіленген стандартты талаптарға сәйкес сатып алу (сату) (бұдан - фьючерс) міндеттемесін қабылдайтын операциялар жүзеге асырылған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) фьючерсті сатып алу бойынша шартты талаптар және міндеттемелер сомасына:

Дт 8300 Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты талаптар
02

Кт 8600 Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты міндеттемелер;
02

2) фьючерсті сату бойынша шартты талаптар және міндеттемелер сомасына:

Дт 8300 Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты талаптар
03

Кт 8600 Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты міндеттемелер.
03

93. Фьючерс бойынша маржа төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1610 Брокерлермен есеп айырысу
02

Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

94. Фьючерс жасағаны үшін брокерге комиссия төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 7470 Брокерлік және дилерлік қызмет бойынша қызмет көрсету үшін
82 комиссиялық шығыстар

Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

95. Фьючерс бойынша қосымша маржа төлеген немесе фьючерс бойынша есепте тұрған маржаның рұқсат етілген сомасын есептен шығарған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) ұйым қосымша төлеген маржа сомасына:

Дт 1610 Брокерлермен есеп айырысу
02

Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

2) есепте тұрған маржаның рұқсат етілген сомасын есептен шығарған кезде:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты

Кт 1610 Брокерлермен есеп айырысу.
02

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) 96-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

96. Ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен әділ құны бойынша базалық активті сатып алуға және (немесе) сатуға арналған фьючерсті қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) фьючерстің әділ құнының оң өзгерісі сомасына:

Дт 1280 02 Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар

	2180 01	Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар
Кт	6290 09	Фьючерс мәмілелері бойынша кірістер;
- 2) фьючерстің әділ құнының теріс өзгерісі сомасына:
Дт	7480 09	Опцион мәмілелері бойынша шығыстар
Кт	3390 01	Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер
	4170 01	Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер;
- 3) фьючерстің әділ құнының есепте тұрған оң және (немесе) теріс түзету сомасына:
Дт	3390 01	Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер
	4170 01	Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер
Кт	1280 02	Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар
	2180 01	Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар.
97. Фьючерстің ашық позициясын жабу күні фьючерс құнын нетто негізде ақшамен өтеген (ашық позицияны жабу) жағдайда мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:
- 1) ұйым фьючерсті нетто негізде өтеген кезде:
Дт	3390	Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер
	01	
	4170	Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер
	01	
Кт	1610	Брокерлермен есеп айырысу;
	02	
- 2) қарсы әріптес фьючерсті нетто негізде өтеген кезде:
Дт	1610	Брокерлермен есеп айырысу
	02	
Кт	1280	Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар
	02	
	2180	Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар;
	01	
- 3) фьючерсті сатып алу бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:
Дт	8600	Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты міндеттемелер
	02	
Кт	8300	Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты талаптар;
	02	
- 4) фьючерсті сату бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:
Дт	8600	Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты міндеттемелер
	03	
Кт	8300	Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты талаптар;
	03	
- 5) ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) алып тасталды
([бұр.ред.қара](#))
- 6) ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) алып тасталды
([бұр.ред.қара](#))

3-параграф. Опционмен операцияларды есепке алу

*ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) 98-тармақ өзгертілді
([бұр.ред.қара](#))*

98. Туынды құралмен бір тарап басқа тараптан келісілген талаптармен келісілген баға бойынша болашақта базалық активті сатып алу немесе сату құқығын сатып алатын (бұдан әрі - сатып алынған «колл» немесе «пут» опционы) операцияларды жүзеге асырған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шартты талаптар сомасына:

Дт	8300 06	Сатып алынған «колл» опционы мәмілелері
	8300 07	Сатып алынған «пут» опционы мәмілелері
Кт	8600 06	Сатып алынған «колл» опционы мәмілелері - қарсы шот
	8600 07	Сатып алынған «пут» опционы мәмілелері - қарсы шот

2) сатып алынған «колл» немесе «пут» опционы бойынша төленген сыйлықақы сомасына:

Дт	1280 04	Опцион мәмілесі бойынша талаптар
	2180 03	Опцион мәмілесі бойынша талаптар
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 99-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

99. Сатып алынған «колл» немесе «пут» опционын әділ құны бойынша ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен, сондай-ақ опционды жабу күні қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған опционның әділ құнының оң өзгеріс сомасына:

Дт	1280 04	Опцион мәмілесі бойынша талаптар
	2180 03	Опцион мәмілесі бойынша талаптар
Кт	6290 11	Опцион мәмілелері бойынша кірістер;

2) сатып алынған опционның әділ құнының теріс өзгеріс сомасына:

Дт	7480 11	Своп мәмілелері бойынша шығыстар
Кт	1280 04	Опцион мәмілесі бойынша талаптар
	2180 03	Опцион мәмілесі бойынша талаптар.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2019.14.10. № 171 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 100-тармақ жаңа редакцияда

100. Ашық позицияны жабу немесе сатып алынған «колл» немесе «пут» опционын орындау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған «колл» немесе «пут» опционының талаптары бойынша шартты талаптар және шартты міндеттемелер сомасына:

Дт	8600 06	Сатып алынған опцион «колл» мәмілелері - контршот
	8600 07	Сатып алынған опцион «пут» мәмілелері - контршот
Кт	8300 06	Сатып алынған опцион «колл» мәмілелері
	8300 07	Сатып алынған опцион «пут» мәмілелері;

2) қарсы әріптес «колл» немесе «пут» опционының (ашық позицияны жабу) құнын ақшамен өтеген кезде:

Дт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары
Кт	1280 04	Опцион мәмілесі бойынша талаптар
	2180 03	Опцион мәмілесі бойынша талаптар;

3) сатып алынған «колл» опционның шарттарына сәйкес базалық активті сатып алған кезде:

сатып алынатын активтер құнына:

Дт	1120 01	Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша есепке алынатын қаржы активтері
	1130 01	Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері
	1140 01	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері

- 1150 Металл шоттарда орналастырылған тазартылған қымбат металдар
09
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері
- 2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері
- Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары
- 1280 Опцион мәмілесі бойынша талаптар
04
- 2180 Опцион мәмілесі бойынша талаптар;
03

4) сатып алынған «пут» опционның шарттарына сәйкес базалық активті сатқан кезде: сатылатын активтер құнына:

- Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары
- Кт 1130 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы
01 активтері
- 1140 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа
01 мерзімді қаржы активтері
- 1150 Металл шоттарда орналастырылған тазартылған қымбат металдар
09
- 1280 Опцион мәмілесі бойынша талаптар
04
- 2020 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы
01 активтері
- 2030 Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ
01 мерзімді қаржы активтері
- 2180 Опцион мәмілесі бойынша талаптар.
03

101. Туынды құралдармен бір тарап басқа тарапқа келісілген талаптармен келісілген баға бойынша болашақта базалық активті сатып алу немесе сату құқығын сататын (бұдан әрі — сатылған «колл» немесе «пут» опционы) операцияларды жүзеге асыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

- Дт 8300 Сатылған «пут» опционы мәмілелері - қарсы шот
08
- 8300 Сатылған «колл» опционы мәмілелері - қарсы шот
09
- Кт 8600 Сатылған «пут» опционы мәмілелері
08
- 8600 Сатылған «колл» опционы мәмілелері;
09 алынған сыйлықақы сомасына:
- Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
- Кт 3390 Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер
03
- 4170 Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер.
03

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) 102-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

102. Сатылған «колл» (немесе «пут» опционның әділ құны бойынша есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен, сондай-ақ опционды жабу күні қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

- 1) сатылған «колл» немесе «пут» опционның әділ құнының оң өзгерісі сомасына:

Дт	3390 03	Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер
	4170 03	Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер
Кт	6290 11	Опцион мәмілелері бойынша кірістер;

2) сатылған «колл» немесе «пут» опционының әділ құнының теріс өзгерісі сомасына:

Дт	7480 11	Опцион мәмілелері бойынша шығыстар
Кт	3390 03	Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер
	4170 03	Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.22.12. № 251 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2019.14.10. № 171 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 103-тармақ жаңа редакцияда

103. Ашық позицияны жабу немесе сатылған «колл» немесе «пут» опционының орындау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатылған «колл» немесе «пут» опционының талаптарына сәйкес шартты талаптар және шартты міндеттемелер сомасына:

Дт	8300 08	Сатылған опцион «пут» мәмілелері - контршот
	8300 09	Сатылған опцион «колл» мәмілелері - контршот
Кт	8600 08	Сатылған опцион «пут» мәмілелері
	8600 09	Сатылған опцион «колл» мәмілелері;

2) қарсы әріптес сатылған «колл» немесе «пут» опционының құнын өтеген кезде (ашық позицияны жабу):

Дт	3390 03	Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер
	4170 03	Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары;

3) сатылған «колл» опционының талаптарына сәйкес базалық активті сатқан кезде: сатылатын активтер құнына:

Дт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары
	3390 03	Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер
	4170 03	Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер
Кт	1130 01	Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері
	1140 01	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері
	1150 09	Металл шоттарда орналастырылған тазартылған қымбат металдар
	2020 01	Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері
	2030 01	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері;

4) сатылған «пут» опционының талаптарына сәйкес базалық активті сатып алған кезде: сатып алынатын активтер құнына:

Дт	1130 01	Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері
	1140 01	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері
	1150 09	Металл шоттарда орналастырылған тазартылған қымбат металдар
	2020 01	Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері
	2030 01	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын ұзақ мерзімді қаржы активтері;

3390 Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер
03
4170 Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер
03
Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары.

4-параграф. Валюталық своппен операцияларды есепке алу

104. Туынды құралмен алдын ала келісілген мерзім ішінде бір валютаны басқа валютаға айырбастау (бұдан әрі - валюталық своп) туралы келісім жасалатын операцияларды жүзеге асырған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1280 Своп мәмілесі бойынша талаптар
06
Кт 3390 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер;
05

және бір мезгілде, баланстан тыс есепте валюталарды кері айырбастау бойынша талаптар мен міндеттемелер сомалары көрсетіледі:

Дт 830012 Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты талаптар
Кт 8600 Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты міндеттемелер.
12

105. Валюталық свопты валюталау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) алатын валюта сомасына:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт 1280 Своп мәмілесі бойынша талаптар
06
2180 Своп мәмілесі бойынша талаптар;
04

2) аударылатын валюта сомасына:

Дт 3390 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер
05
4170 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер
04
Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 106-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

106. Валюталық свопты әділ құны бойынша ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) әділ құнның оң өзгерісі сомасына:

Дт 1280 06 Своп мәмілесі бойынша талаптар
2180 04 Своп мәмілесі бойынша талаптар
Кт 6290 13 Своп мәмілелері бойынша кірістер;

2) әділ құнның теріс өзгерісі сомасына:

Дт 7480 13 Своп мәмілелері бойынша шығыстар
Кт 3390 05 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер
4170 04 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер;

бір мезгілде, есепте тұрған оң және (немесе) теріс қайта бағалау сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 3390 05 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер
4170 04 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер
Кт 1280 06 Своп мәмілесі бойынша талаптар

2180 04 Свoп мэмiлесi бойынша талаптар.

107. Егер валюталық свoп талаптарында сыйақы есептеу және төлеу көзделген болса, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) кірістер сомасына:

Дт	1280	Свoп мэмiлесi бойынша талаптар
	06	
	2180	Свoп мэмiлесi бойынша талаптар
	04	
Кт	6110	Сыйақы алумен байланысты басқа да кірістер;
	34	

2) шығыстар сомасына:

Дт	7310	Сыйақы төлеумен байланысты басқа да шығыстар
	25	
Кт	3390	Свoп мэмiлесi бойынша міндеттемелер
	05	
	4170	Свoп мэмiлесi бойынша міндеттемелер.
	04	

108. Валюталық свoп бойынша сыйақы төлеген немесе алған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) алынатын сыйақы сомасына:

Дт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280	Свoп мэмiлесi бойынша талаптар
	06	
	2180	Свoп мэмiлесi бойынша талаптар;
	04	

2) төленетін сыйақы сомасына:

Дт	3390	Свoп мэмiлесi бойынша міндеттемелер
	05	
	4170	Свoп мэмiлесi бойынша міндеттемелер
	04	
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

109. Валюталық свoпты жабу бойынша валюталау күніне мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына;

Дт	8600	Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты міндеттемелер
	12	
Кт	830012	Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты талаптар;

2) айырбасталатын валюта сомасына:

валюталық свoп құны оң болған кезде:

Дт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
	1280	Свoп мэмiлесi бойынша талаптар
	06	
	2180	Свoп мэмiлесi бойынша талаптар;
	04	

валюталық свoп құны теріс болған кезде:

Дт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
	3390	Свoп мэмiлесi бойынша міндеттемелер
	05	
	4170	Свoп мэмiлесi бойынша міндеттемелер
	04	
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

5-параграф. Пайыздық своппен операцияларды есепке алу

110. Туынды құралмен тараптар белгіленген және өзгермелі пайыздық ставкаларды қолдана отырып тұрақты пайыздық төлемдер алмасатын (бұдан әрі - пайыздық своп) операциялар жүзеге асырылған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) егер пайыздық своп шарттары бойынша төлемдер өзгермелі пайыздық ставка бойынша көзделсе, бірақ сомалар белгіленген пайыздық ставкамен алынған жағдайда:

Дт 8300 Белгіленген пайыздық своп
04

Кт 8600 Өзгермелі пайыздық своп;
04

2) егер пайыздық своп шарттары бойынша төлемдер белгіленген пайыздық ставкамен көзделсе, бірақ сомалар өзгермелі пайыздық ставка бойынша алынған жағдайда:

Дт 8300 Өзгермелі пайыздық своп
05

Кт 8600 Белгіленген пайыздық своп.
05

111. Пайыздық своп бойынша сыйақы түріндегі кірістер мен шығыстарды есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) кірістер сомасына:

Дт 1280 Своп мәмілесі бойынша талаптар
06

2180 Своп мәмілесі бойынша талаптар
04

Кт 6110 Сыйақы алумен байланысты басқа да кірістер;
34

2) шығыстар сомасына:

Дт 7310 Сыйақы төлеумен байланысты басқа да шығыстар
25

Кт 3390 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер
05

4170 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер.
04

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен 112-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

112. Пайыздық свопты әділ құны бойынша ұйымның есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң айырма сомасына:

Дт 1280 06 Своп мәмілесі бойынша талаптар

2180 04 Своп мәмілесі бойынша талаптар

Кт 6290 13 Своп мәмілелері бойынша кірістер;

2) теріс айырма сомасына:

Дт 7480 13 Своп мәмілелері бойынша шығыстар

Кт 3390 05 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер

4170 04 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер;

бір мезгілде, есепте тұрған оң және (немесе) теріс қайта бағалау сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 3390 05 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер

4170 04 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер

Кт 1280 06 Своп мәмілесі бойынша талаптар

2180 04 Свoп мэмiлесi бойынша талаптар.

113. Пайыздық свопты әдiл құны бойынша қайта бағалағаннан кейiн мерзiмдiк төлемдер жүргiзу күнi мынадай бухгалтерлiк жазбалар жүзеге асырылады:

1) алынған сыйақы сомасына:

Дт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280	Свoп мэмiлесi бойынша талаптар
	06	
	2180	Свoп мэмiлесi бойынша талаптар;
	04	

2) төленген сыйақы сомасына:

Дт	3390	Свoп мэмiлесi бойынша мiндеттемелер
	05	
	4170	Свoп мэмiлесi бойынша мiндеттемелер
	04	
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

114. Ашық позицияны жабу немесе пайыздық свопты жабу күнi мынадай бухгалтерлiк жазбалар жүзеге асырылады:

1) пайыздық свопты сатып алу бойынша шартты талаптар мен мiндеттемелер сомасына:

Дт	8300	Белгiленген пайыздық своп
	04	
Кт	8600	Өзгермелi пайыздық своп;
	04	

2) пайыздық свопты сату бойынша шартты талаптар мен мiндеттемелер сомасына:

Дт	8600	Белгiленген пайыздық своп
	05	
Кт	8300	Өзгермелi пайыздық своп.
	05	

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.26.07. № 194 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2016.28.11. № 279 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 10-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда
10-тарау. Хеджирлеудің бухгалтерлік есебі

115. Хеджирленетін бап ретінде айқындалған бағалы қағаздардың, тазартылған қымбат металдардың, шетел валютасының, заемдардың, салымдардың бухгалтерлік есебі осы Нұсқаулықтың [3, 5, 6, 7 және 8-тарауларында](#) көзделген тәртіппен жүзеге асырылады.

116. Хеджирлеу құралы ретінде пайдаланылатын туынды құралдардың бухгалтерлік есебі хеджирлеу құралдарын қайта бағалаудан кірістер мен шығыстар 5450 «Басқа да активтерді қайта бағалауға арналған резервтері» баланстық шотына жатқызылатын ақша қаражаты қозғалысын хеджирлеудің және таза инвестицияларды хеджирлеудің бухгалтерлік есебін қоспағанда, осы Нұсқаулықтың [9-тарауында](#) көзделген тәртіппен жүзеге асырылады.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.26.07. № 194 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2016.28.11. № 279 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 11-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда
11-тарау. Зейнетақы активтерінен және зейнетақы активтері бойынша инвестициялық кірістен комиссиялық сыйақыны есептеу операцияларының бухгалтерлік есебі

117. Зейнетақы активтерінен тиесілі комиссиялық сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

1) комиссиялық сыйақыны есептеген кезде:

Дт 1270 Зейнетақы активтерінен түскен есептелген комиссиялық кірістер
62
Кт 6110 Зейнетақы активтерінен түскен комиссиялық кірістер;
62

2) комиссиялық сыйақыны алған кезде:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт 1270 Зейнетақы активтерінен түскен есептелген комиссиялық кірістер.
62

*ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 Қаулысымен (бұр.ред.қара);
2021.22.11. № 100 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 118-тармақ жаңа редакцияда*

118. Зейнетақы активтері бойынша инвестициялық кірістен тиесілі комиссиялық сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1270 61 Инвестициялық кірістен есептелген комиссиялық кірістер
Кт 6110 61 Инвестициялық кірістен комиссиялық кірістер.»;

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2021.22.11. № 100 Қаулысымен 118-1-тармақпен толықтырылды

118-1. Зейнетақы активтері бойынша теріс комиссиялық сыйақы сомасына теріс инвестициялық кіріс болған кезде инвестициялық портфельді басқарушы мынадай бухгалтерлік жазбаны жүзеге асырады:

Дт 7470 Теріс комиссиялық сыйақыны өтеу бойынша шығыстар
61
Кт 3440 Теріс комиссиялық сыйақыны өтеу жөніндегі қысқа мерзімді
61 міндеттемелер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2021.22.11. № 100 Қаулысымен 118-2-тармақпен толықтырылды

118-2. Есепті айдың соңында зейнетақы активтері бойынша теріс инвестициялық кірістен бұрын есептелген теріс комиссиялық сыйақы шегіндегі сомаға мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 3440 Теріс комиссиялық сыйақыны өтеу жөніндегі қысқа мерзімді
61 міндеттемелер
Кт 1270 Инвестициялық кірістен есептелген комиссиялық кірістер;
61

комиссиялық сыйақы алған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақшалай қаражат
Кт 1270 61 Инвестициялық кірістен есептелген комиссиялық кірістер.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2021.22.11. № 100 Қаулысымен 118-3-тармақпен толықтырылды

118-3. Зейнетақы активтерін сенімгерлік басқару туралы шарт бұзылған кезде инвестициялық портфельді басқарушы теріс комиссиялық сыйақыны өтеу жөніндегі міндеттемелердің сомасына мынадай бухгалтерлік жазбаны жүзеге асырады:

Дт 3440 Теріс комиссиялық сыйақыны өтеу жөніндегі қысқа мерзімді
61 міндеттемелер
Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақшалай қаражат.»;

119. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2019.14.10. № 171 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

12-тарау. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2013.26.07. № 194 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

13-тарау. Сақтандыру брокерінің қызметіне байланысты операциялардың бухгалтерлік есебі

127. Сақтанушы сақтандыру сыйлықақыларының сомаларын тікелей сақтандыру ұйымына аударған кезде сақтандыру брокері көрсетілген делдалдық қызметтер үшін есептелген комиссиялық сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) көрсетілген делдалдық қызметтер үшін есептелген комиссиялық сыйақы сомасына:

Дт 1270 Сақтандыру брокерлерінің сақтандыру шарттарын жасасу жөніндегі
41 делдалдық қызметтері үшін есептелген комиссиялық кірістері

Кт 6110 Сақтандыру брокерлерінің комиссиялық кірістері;
41

2) нақты алынған комиссиялық сыйақы сомасына:

Дт 1010 Кассадағы ақша қаражаттары
1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары

Кт 1270 Сақтандыру брокерлерінің сақтандыру шарттарын жасасу жөніндегі
41 делдалдық қызметтері үшін есептелген комиссиялық кірістері.

128. Сақтандыру брокері өз атынан және қайта сақтанушының (цеденттің) тапсырмасы бойынша қайта сақтандыру шартын жасаған және сақтандыру брокері арқылы қайта сақтандыру сыйлықақыларының сомаларын қайта сақтандыру ұйымына аударған жағдайда сақтандыру брокері мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

1) қайта сақтандыру сыйлықақысының мөлшерінен сақтандыру брокеріне тиесілі есептелген комиссиялық сыйақы сомасына:

Дт 1280 42 Қайта сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары

Кт 3390 41 Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу;

2) қайта сақтандыру сыйлықақысының мөлшерінен сақтандыру брокеріне тиесілі есептелген комиссиялық сыйақы сомасына:

Дт 1270 Сақтандыру брокерлерінің қайта сақтандыру шарттарын жасасу жөніндегі
42 делдалдық қызметтері үшін есептелген комиссиялық кірістері

Кт 6110 Сақтандыру брокерлерінің комиссиялық кірістері;
41

3) сақтандыру ұйымынан нақты алынған қайта сақтандыру сыйлықақысының сомасына:

Дт 1010 Кассадағы ақша қаражаттары
1030 Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары

Кт 1280 42 Қайта сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары.

129. Сақтандыру брокері қайта сақтандыру ұйымына қайта сақтандыру сыйлықақысын аударған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) қайта сақтандыру сыйлықақысының мөлшерінен сақтандыру брокеріне тиесілі есептелген комиссиялық сыйақы сомасына:

Дт 3390 Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу
41

Кт 1270 Сақтандыру брокерлерінің қайта сақтандыру шарттарын жасасу жөніндегі
42 делдалдық қызметтері үшін есептелген комиссиялық кірістері;

2) қайта сақтандыру сыйлықақысын Қазақстан Республикасының резиденті емес - қайта сақтандыру ұйымына берген кезде Қазақстан Республикасының резиденті еместің кірістерінен төлем көзінен ұсталатын салық сомасына:

Дт 3390 41 Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу

Кт 3110 01 Төлеуге жататын корпоративтік табыс салығы;

3) қайта сақтандыру шартына сәйкес қайта сақтандыру ұйымына төленетін қайта сақтандыру сыйлықақысының қалған сомасына:

Дт	3390 41	Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаттары
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары.

130. Сақтандыру брокері өз атынан және қайта сақтанушының (цеденттің) тапсырмасы бойынша қайта сақтандыру шартын жасаған және қайта сақтанушы қайта сақтандыру сыйлықақыларының сомасын тікелей қайта сақтандыру ұйымына аударған жағдайда сақтандыру брокері мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

1) есептелген комиссиялық сыйақы сомасына:

Дт	1270	Сақтандыру брокерлерінің сақтандыру шарттарын жасасу жөніндегі
	41	делдалдық қызметтері үшін есептелген комиссиялық кірістері
Кт	6110	Сақтандыру брокерлерінің комиссиялық кірістері;
	41	

2) нақты алынған комиссиялық сыйақы сомасына:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаттары
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары
Кт	1270	Сақтандыру брокерлерінің сақтандыру шарттарын жасасу жөніндегі
	41	делдалдық қызметтері үшін есептелген комиссиялық кірістері.

131. Сақтандыру брокері өз атынан және қайта сақтанушының (цеденттің) тапсырмасы бойынша қайта сақтандыру шартын жасаған және қайта сақтанушы қайта сақтандыру сыйлықақыларының сомасын тікелей қайта сақтандыру ұйымына аударған жағдайда сақтандыру брокері мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

1) сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарынан алынуға тиісті сақтандыру төлемдерінің сомасына:

Дт	1280 43	Сақтандырушыларға талап
	1280 44	Қайта сақтандырушыларға талаптар
Кт	3390 42	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	3390 43	Сақтанушылармен есеп айырысу;

2) сақтандыру төлемінің мөлшерінен сақтандыру брокеріне тиесілі есептелген комиссиялық сыйақы сомасына:

Дт	1270	Сақтандыру брокерлерінің қайта сақтандыру шарттарын жасасу жөніндегі
	42	делдалдық қызметтері үшін есептелген комиссиялық кірістері
Кт	6110	Сақтандыру брокерлерінің комиссиялық кірістері;
	41	

3) сақтанушыға (қайта сақтанушыға) аударылуы тиіс нақты алынған сақтандыру төлемдерінің сомасына:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаттары
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары
Кт	1280 43	Сақтандырушыларға талап
	1280 44	Қайта сақтандырушыларға талаптар.

132. Сақтандыру брокері сақтанушыларға (қайта сақтанушыларға) сақтандыру төлемін аударған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сақтандыру брокеріне тиесілі есептелген комиссиялық сыйақы сомасына:

Дт	3390	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	42	
	3390	Сақтанушылармен есеп айырысу
	43	
Кт	1270	Сақтандыру брокерлерінің сақтандыру шарттарын жасасу жөніндегі
	41	делдалдық қызметтері үшін есептелген комиссиялық кірістері;
	1270	Сақтандыру брокерлерінің қайта сақтандыру шарттарын жасасу жөніндегі
	42	делдалдық қызметтері үшін есептелген комиссиялық кірістері;

2) сақтандыру төлемінің қалған сомасына:

Дт	3390 42	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	3390 43	Сақтанушылармен есеп айырысу
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаттары
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары.

133. Сақтандыру брокері үшінші тұлғалар алдындағы өзінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру шартын жасаған кезде сақтандыру шарты жасалған сәттен бастап сақтандыру брокері мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

1) сақтандыру ұйымына төленуі тиіс сақтандыру сыйлықақыларының сомасына:

Дт	1620 01	Сақтандыру ұйымдарына төленген сақтандыру сыйлықақылары
Кт	3390 45	Брокерлік қызметпен байланысты басқа да кредиторлық берешек»;

2) сақтандыру ұйымына нақты аударылған сақтандыру сыйлықақыларының сомасына:

Дт	3390 45	Брокерлік қызметпен байланысты басқа да кредиторлық берешек»
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары;

3) сақтандыру ұйымына аударылған сақтандыру сыйлықақыларын есепті кезең шығыстарына жатқызу сомасына:

Дт	7210	Әкімшілік шығыстар
Кт	1620 01	Сақтандыру ұйымдарына төленген сақтандыру сыйлықақылары.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2021.22.11. № 100 Қаулысымен 14-тараумен толықтырылды

14-тарау. Зейнетақы активтерінің кірістілігі мен зейнетақы активтері кірістілігінің барынша төмен мәні арасындағы теріс айырманы өтеу жөніндегі операциялардың бухгалтерлік есебі

134. Инвестициялық портфельді басқарушы алған зейнетақы активтерінің номиналдық кірістілігі мен зейнетақы активтері кірістілігінің ең төменгі мәні арасындағы теріс айырманы өтеу жөніндегі резервті қалыптастырған және (немесе) ұлғайтқан кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	5610	Есепті жылдың бөлінбеген пайдасы (жабылмаған шығыны)
Кт	5460	Номиналды кірістілік көрсеткіші мен кірістіліктің ең аз мәні арасындағы 63 теріс айырманы өтеу жөніндегі резерв (пассив).

135. Инвестициялық портфельді басқарушы номиналды кірістілік көрсеткіші мен кірістіліктің ең төмен мәні арасындағы теріс айырманы өтеу бойынша қалыптастырылған резервті есептен шығарған және (немесе) азайтқан кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	5460	Номиналды кірістілік көрсеткіші мен кірістіліктің ең аз мәні арасындағы 63 теріс айырманы өтеу жөніндегі резерв (пассив)
Кт	5610	Есепті жылдың бөлінбеген пайдасы (жабылмаған шығыны).

136. Басқарушы инвестициялық портфельді басқарушы алған зейнетақы активтерінің номиналдық кірістілігі мен зейнетақы активтері кірістілігінің ең төменгі мәні арасындағы теріс айырманы өтеу жөніндегі міндеттемелерді таныған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7440	Номиналды кірістілік көрсеткіші мен кірістіліктің ең аз мәні арасындағы 63 теріс айырманы өтеу жөніндегі шығыс;
Кт	3440	Номиналды кірістілік көрсеткіші мен кірістіліктің ең аз мәні арасындағы 63 теріс айырманы өтеу жөніндегі қысқа мерзімді міндеттемелер;

инвестициялық портфельді басқарушы алған зейнетақы активтерінің номиналдық кірістілігі мен зейнетақы активтері кірістілігінің ең төменгі мәні арасындағы теріс айырманы өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 3440 Номиналды кірістілік көрсеткіші мен кірістіліктің ең аз мәні арасындағы
63 теріс айырманы өтеу жөніндегі қысқа мерзімді міндеттемелер
Кт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақшалай қаражат.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2021.22.11. № 100 Қаулысымен 15-тараумен толықтырылды

15-тарау. Инвестициялық кірістен және бағалы қағаздар нарығының өзге де кәсіби қатысушыларының қызметтері үшін комиссиялық сыйақыны есептеу бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі

137. Тиесілі комиссиялық сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

1) есептелген комиссиялық сыйақы сомасына:

Дт 1270 Бағалы қағаздар нарығының өзге де кәсіби қатысушыларының қызметтері
83 үшін есептелген комиссиялық кірістер
Кт 6110 Бағалы қағаздар нарығының өзге де кәсіби қатысушыларының қызметтері
82 үшін комиссиялық кірістер;

2) нақты алынған ақша сомасына:

Дт 1030 Ағымдағы шоттардағы ақшалай қаражат
Кт 1270 Бағалы қағаздар нарығының өзге де кәсіби қатысушыларының қызметтері
83 үшін есептелген комиссиялық кірістер.».